

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE

1719,50

21

**AEQVITATE
SVCCSSIONIS
CONJVGVM**

QVAM
PRAESIDE
JO. PAVLLO KRESSIO

J. V. D. ET P. P. ORDINIS SVI JAM DECANO
PRO CAPESSENDIS IN VTROQVE JVRE
SVMMIS HONORIBVS
PVBLICE ERVDITORVM EXAMINI
SISTIT

JO. GVILIELM GEHLER
GORLICENS. LVSAT.

IN JVLEO MAJORI ACADEMIAE JVLIAE
A. MDCCXIX. DIE SEPT. XXX.

HELMSTADII
TYPIS BVCHHOLTZIANIS.
RECVS. MDCCXXXV.

DISERTI ET MAGISTRALIS PRUDENS
ET
AEOVITATE
SVECESSIONIS
CONIVGVAM
PRÆSIDIO
JO. TAVLINO KRASSIO
A. D. ET P. A. ORDINIS XVI JAN. DECANO
PRO CANTUARIA IN APTODOR. IURE
SVMME HONORIS
PUBLICE REVDITORVM EXAMINI
SITIT
JO. GYLLIEM. GELLER
CANTUARIAE IURE
IN SVBNO NYORNI ACADEMIAE PVLLE
A. MDCCLXXV. DIE OCT. XVI.
HARRSBERGII
TYPIS BACHHOLTZIANIS
REGIVS MDCCXXV.

PROLEGOMENA.

§. I.

Pffendorffius, quem fama inter Eruditos exalta-
vit, vix ab ullo taxabitur, quod Philosophiam
pro fundamento infallibili omnium reliquarum
scientiarum venditet; ex hujus vero disciplinis
Jurisprudentia sibi Jus Naturæ, tanquam utilissimam
Philosophiæ practicæ partem, quippe quod tradit regu-
las actiones suas ad finem optimum dirigendi, attribuit.
Hujus universalis itaque disciplinæ principia adstabi-
liendum jus cujuslibet civitatis, applicari deberent, sed
ex multis legibus ac mandatis apparet, hoc piis deside-
riis merito adnumerandum esse, & aliquando legistato-
ribus si non contraria, certe diversa placuisse satis con-
stat. Vnde quoque aliter fieri non potuit, quin sapius
connexio in juribus humanis desit. Ut facile ostendi
posset ab illo, qui circa quædam jura specialia curiosita-
tem exercere vellet.

§. II.

Imo eo res juridica delabi cœpit, ut multi juris
sua opinione periti existiment, principii loco sibi singulis
A veluti

veluti periodis commendandum esse illud fatale carmen *Voluntas Principis summa lex esto.*

§. III.

Solatio his esto; Philosophiam practicam, sapientissimum Reipublicæ judicem, etiam hoc approbasse principium, & posito, sapientiæ philosophicæ præsupposita non favere Principi, nunquam tamen consilarii ei defunt, quorum collegium, quidam sapientes concomitentur. Et hi facile prudens principis arbitrium cum regulis naturalis juris component, modo velint.

§. IV.

Enim vero prædicta regula principis philosophicis temperata, potest quidem jurisprudentiæ aliquod principium constituere, sed tantum secundarium. Generale igitur, primum ad hanc materiam examinandam sufficiens, rationique consentaneum necessario querendum erit.

§. V.

Neminem laboris pœnitebit, qui pro inveniendâ communi regula practica, hominum sedulo naturalem inclinationem observare tentat. An amare, an odio prosequi, an bona, an mala sibi apprecari soleant. Sane quilibet se amare, & id quod suæ conservationi expedit, appetere videtur. Ad hunc ergo finem obtinendum actiones dirigendæ sunt. Hoc etiam in præteritis seculis vitam degentes non latuisse, ex trito innotescit proverbio: *Quilibet fortune suæ faber.* Vitam vero solitariam eligens sane hic exiguos faciet progressus. Nam tum demum vere nobis bene si aliis simul bene sit; unde præceptum: *Dirige actiones tuas ad tuam aliorumque perfectionem,* regula desiderata erit.

§. VI.

§. VI.

Nec fecunditas huic regulæ deest, si ergo meditando pergas, videbis, actiones nostras respectu aliorum præsertim debere ad eorum perfectionem tendere, qui nobiscum constituunt societatem, quæ dicitur multitudo hominum in qua singuli omnium, & omnes singulorum perfectionem pro viribus promovent, habebis ergo regulam: *Dirige actiones tuas ad tuam, sociorumque perfectionem.*

§. VII.

His in genere præmissis, progredimur in specie ad societatem Conjugalem, & ad eandem regulam nostram applicabimus.

CAP. I.

DE

SOCIETATE CONJUGALI.

§. I.

INter societates humanas, vix arctior & adstrictior datur, quam conjugalis, quidpe quæ & animæ & corporum conjunctione constat. Accedit quod in aliis societatibus non intentetur perpetua conjunctio vel cohabitatio, nec, tam exactum utriusque fortunæ consortium, uti quidem in nostra.

§. II.

Vnde quo arctior & sanctior hæc societas est, eo quoque majorem communis boni, communis felicitatis, sive perfectionis curam desiderat, quomodo enim

alias tot adverſitates, tot infortunia, tot remore, quæ conjugibus inſtatu ſuo paſſim obſciantur exſuperari poſſint; ni alter ſalutem alterius curaret, & alter alteri adjumento eſſet.

§. III.

Absolvitur autem quicquid hic ſubest officii unico amoris vocabulo. Incipit vero hic affectus, ſi bene ordinatus a ſeipſo quidem, tranſit tamen ſimul ad perſonam amaram, & in illa acquieſcit. Non otioſa tamen & inepta quiete, ſed continua vivida lætitia, quæ ſui & perſonæ amatæ perfectioni ac beatitudini perpetuo intenta eſt, eamque intentionem factis demonſtrat.

§. IV.

Licet igitur ab aliis plures virtutum ſpecies efformentur & multa exactitudine a ſe invicem diſtinguantur, attamen ſolius ſani amoris conſideratio, iſto labore omni ſuperſedere & hunc, pro omnium virtutum complexu & compendio, ut quoque in utriuſque fœderis ſacri tabulis jamdiu factum eſt, venditare jubet.

§. V.

Uterius cum amor non ſuum unice lucrum quærat, ſed potiffimum bonum alterius intendat, inde fit, ut licet pro complendo perſonæ amatæ gaudio, hilariter illius officia & beneficia ſibi exhibita acceptet, tamen ſemper ſimul de quodam veluti redhoſtimento ſollicitus fit. Quam ſollicitudinem grati animi officium, vel gratitudinem vulgo appellamus, quæ virtus ubique genuini amoris comes eſt.

§. VI.

§. VI.

Ex quo consequitur, quod idem amor eadem ve-
stigia etiam inter conjuges premat & eandem metho-
dum servet. Adeoque recipiat pronta lataque men-
te, a persona associata, quæ sine insigni illius animi
ægritudine recusare nequit, interim semper simul de
retribuendo referendoque pari cogitet atque meditetur.

§. VII.

Experimur vero præterea quotidie, quod non in-
finitum liceat conversare cum persona amata, sed
quod mors sæpe vel inter invitos consortium rumpat.
Omnia autem bona esse dicimus, clausula quando bo-
na, finisque quando bonus est. Itaque genuinus amor de
hoc fato humano quoque curam suscipit, & eo, ut fin-
is bonus sit, allaborat. Ast finis per nudam animi
contestationem de benevolentia exhibenda, vix bonus
est, nisi aliquid veri officii, effectusque, ut loquimur
realis, accedat. Vnde conjuges cum jam in eo sunt,
ut fato ita decernente se derelinquant, merito
pariter de ejusmodi ultimo amoris complemento
anxi sunt, atque eo respiciunt, quo quantum in ipsis
est, exculci in sua vita amoris, fructum persentiat
superstes, sed quem alium potius, quam ut illi, bona
sua secundum prudens rationis arbitrium addicent.
Quæ meditatio nos sensim deducit ad dispectionem de
conjugum officiis circa testamenta.

CAP. II.

DE

TESTAMENTIS CONJUGVM AD
DVCTVM PRINCIPIORVM SANÆ RATIONIS.

A 3

§. I.

§. I.

Initio notum est, quod circa testamentorum institutum res in utramque partem disputetur. Romani ex quo semel apud illos in usu esse cœpit, illud mirum in modum commendarunt, quasi nihil amplius homini debeatur, quam ultimum aliquod elogium condendi libertas, quasi ad pietatem viventium pertineat, emortuorum ultimas voluntates religiose exequi, & pro lege custodire atque habere. Imo circa interpretationem omni possibili modo subveniendum esse in ultima voluntate dispositis, eamque in dubio interpretationem, feligendam, quæ facit ut testamentum subsistat præ illa, quæ facit ut pereat. Plane jus testandi adeo cui-libet homini inhære crediderunt, ut illi, quamvis sciens, volens, nequidem renunciare possit. Recentioribus autem quibusdam aliter visum est, putaruntque testamenta, cum fiant de bonis in illum eventum quo amplius in domino testantis futura non sunt, esse institutum absurdum: deinde plerumque inservire avaritiæ, ambitioni, vindictæque cupiditati testantium, suisque familiis non bene cupientium. Tandem testamenta esse fontem & nutriculum litium, non tantum propter tot altercationes aliquando de sensu verborum, sed præcipue propter disputationes de illorum solemnitatibus, quas rectæ Scævola miseram diligentiam jam pridem dixisset. Vnde multo sapientius esse dixerunt Germanorum: *Wer will wohl und selig sterben / der lasse sein Gut den rechten Erben.*

§. II.

Enim vero hæc omnia non evincunt, testamen-
ta

ta esse per se rem absurdam, affectuum malorum plenam, litesque ferentem. Nam translationem juris irrevocabilis, testamentis, ob varia incommoda, quæ inde in testantem resultare solent, non sine ratione ademerunt Romani. Imo post mortem jus demum non de novo transfertur, sed translatum firmatur tantum stabiliturque. Deinde licet negari nequeat, quin hominum passionibus malis interdum inserviant testamenta, hoc tamen ad abusum solummodo pertinet, rei per se innoxia, & ad exserendum bonum quoque affectum apta. Tandem & lites pertinent ad vitia testamentorum, vel hominum extraordinaria.

§. III.

Recte id circo nos facturos putamus, si & conjugibus, tanquam apum suam gratitudinem ostendi medium commendamus testamenta, genuina scilicet, aperta & candida, quæ neque verborum perplexitate, nec rituum defectu plus damni quam commodi afferunt parti superstiti. Secernamus tamen insuper aliquod casus.

§. IV.

Primo quærere licebit, an sana ratio permittat, ut conjux conjugem instituat heredem, si conjux adhuc parentes habet. Nos quæstionem affirmamus. Nam 1. parentes nequidem ipsi, liberorum suorum heredes esse optant ordine mortalitatis turbato. 2. Dum liberos elocant, ipsisque separatam œconomiam stabiliunt, & bona quædam largiuntur, imo iisdem potestatem concedunt, de his bonis e proprio judicio dispo-

disponendi, illaque alienandi, testandi quoque simul licentiam dedisse videntur. Accedit, quod regulariter parentes conjugum sint homines senes & prope ad porticum mortis constituti, qui bonis non adeo indigent, ac superstes conjux, qui hoc casu regulariter vegetioris ætatis est, pluresque annos adhuc vivit. Sed hæc omnia in thesi veluti adferimus, aliquando enim rationes prudentis amoris, parentes v. c. si egeni, conjux superstes dives, si bene de defuncto meriti, conjux autem male meritis, &c. præferre jubent.

§. V.

Fratribus & sororibus abstrahendo a specialibus circumstantiis, in testamento pariter sanæ rationi conformiter præferuntur conjuges. Partim, quod conjux superstes sit regulariter communis acquæstus concausa, non autem fratres, partim quod jam semel conjuges inter vivos bona vitamque sibi addixerint, ut arctiori vinculo illorum societas, quam fraterna constingatur. Ut taceam, quod tempore calamitatis atque infortunii fratres & sorores res suas seperatim habere, illorumque gratiæ raræ esse soleant, cum inter conjuges vicissim obtineat illud antiquum TACITI: *sic vivendum sic pereundum*. Quare conjux tanquam magis constans & fidelis sodalis, circa hæreditatem, quam propria industria hæctenus tuitus est, ampliori quoque præmio condecorari debet. Imo & civilibus legibus in argumento defensionis, injuriarum, parricidii &c. major ubique ratio conjugis, quam fratrum habetur, ut facile constabit jus nostrum animo perlu-

§. VI.

§. VI.

Ast si ad liberos pergimus horum potior utique conditio est. His enim ab ipsis conjugibus tam probis & officii sui satagentibus, quam quoque ab improbis & dictamina rationis, circa officia erga proximum spernentibus, hæreditas communi voto destinatur. Præcipuoque jure præ conjuge e proprio veluti nuptiarum pacto merito hic fruuntur. Sane societas conjugalis, ad propagationem & educationem sobolis, initur, qua de causa, cum procreatio & educatio sit finis, etiam media non deneganda sunt, nam qui vult finem, vult etiam media ad finem ducentia. Hinc parentum est, in annis teneris liberorum majorem adhibere curam perfectionis eorum, quam propriæ, & annis profectioribus, cum pecunia in manu proborum sit instrumentum se perficiendi, aliis benefaciendi, siquidem nervus rerum gerendarum dicitur, ut proinde non sine causa prospiciendum sit de opibus & pecunia liberis.

§. VII.

In officiosum ergo esset factum, si moribundus conjux superstitem, liberis levitate animi exheredatis, unicam heredem institueret, quo fieri posset, si superstes ad secundas convolaret nuptias, ut liberi omnia bona quondam acquirenda perderent & sic in miserissimam conditionem detruderentur.

§. VIII.

Optimum ergo est, cum liberorum perfectionem detrimento conjugis superstitis, promovere non liceat, ut scisso in æquas partes patrimonio, si conjux & liberi equalibus partibus heredes existant. Administratio autem ceteris paribus rectissime conjugii super-

B

viven-

viventi relinquitur, ut jam diu in suo testamento observavit Megalander Lutherus.

§. IX.

Minime vero probandum duco votum eorum, qui superstiti igni & aqua interdicerent, atque si a superioribus concederetur eundem ad intolerabile pistrinum condemnarent, aut plane studio partium abrepti, cum conjugis damno bona propria augerent. Regula enim inventa, nos aliud docet & qualis gratitudo foret, si superstes audire cogeretur, accipe tantum quæ tua sunt & sic loco gratitudinis tantummodo, quæ nisi quis furtum faciat, ei detrectari nequeunt, sane hæc esset nova gratitudinis species.

§. X.

Officiis Conjugum, in testamentis conficiendis paucissimis hisce secundum regulam generalem proposito nostro sufficienter perpensis, tantum unicum monendum restare judicamus. Cum nimirum gratitudo cap. 1. §. 5. ex consideratione boni nobis ipsis facti oriatur, facile colligendum est cuiuslibet libero arbitrio relinquendum esse, quomodo eam exercere velit, quare iniquum foret, blanditias dolosasque persuasiones adhibere, alios conjunctos meliora meritis interdum præterire. & conjugi non merenti bona divina benedictione parta, veluti in prædam concedere.

§. XI.

Nunc a Jure Naturæ ad jura divina, civilia, aliaque & præsertim statutaria Gorlicensia transimus.

Cap.

CAP. III

DE

LEGIBVS DIVINIS CIRCA HOC
ARGVMENTVM.

§. I.

Nequè vero divina oracula hæcenus demonstratis
repugnant, prout multifariis exemplis probari
potest.

§. II.

Sed ne per circuitum & multis ambagibus quæra-
mus, quod statim in oculos incurrit, perlustrandum est
secundum caput Geneleos ejusque versus vigesimus
quartus, quo firmissimum argumentum Theseos no-
stræ supra enunciatae invenimus; ibi enim Deus matri-
monium instituens expressè dicit, idcirco relicturus
est vir patrem matremque & adhaerebit uxori suæ erunt-
que una caro; quæ verba Christus ipse Matth. XIX. 5.
& Paulus ad Ephes. V. 31. repetierunt.

§. III.

Ergo dicta a nobis Deum habent defensorem, nam
si sunt una caro, necessario ut una persona respici de-
bent & sic conjux alteri præstare debet, quid, sibi præ-
stari vult, quo factò æquitati satisfiet.

§. IV.

Hoc principium viam præberet ad omnia officia
conjugum sibi in vicem præstanda, modo propositi no-
stri esset talia tradere, cum vero theses disputatorias tan-
tum edere nisi simus, circa officia conjugum in testamen-
tis, reliquorum tractatione in præsentiarum super sede-

mus. Liberalitatem vero & gratitudinem, in ipsa quoque ultima voluntate sive testamentis conjugum erga se invicem, se exerere debere, vel ex illa ipsa divinitus annotata arctissima conjunctione patet.

CAP. IV.

DE
JURE ROMANO CIRCA SVCCES-
SIONEM ET TESTAMENTA
CONJVGVM.

§. I.

Romani antiquitus sancte colebant matrimonia, * 1. communionemque omnis juris sacri, * 2. & profani, multo magis bonorum, * 3. inter conjuges esse censebant. Vxor transibat * 4. in manum sive potestatem mariti, erat illi loco filiae * 5. Omnia tamen erant simul suavissime temperata, unde sponsa in limine domus sponso advertantii dicebat: *Si tu Cajus ego Caja.* * 6. DOMINVS salutabatur maritus, vicissim tamen & uxor ab eodem DOMINÆ elogio excipiebatur. * 7.

* 1. Probant id imprimis nuptiæ per confarreationem contracte, quibus & sacer Antistes, sive Pontifex interveniebat, & variæ immolationes, imo & ipsa dierum quadam religiosa observatio. Ut v. c. nuptiæ non contraherentur mense Majo. De quibus omnibus BARNABAS BRISSONIVS *tract. de Rit. Nupt. paulo post princ.*

* 2. Ex lege Romuli ut e DIONYSIO HALICARNASSENSI adfert BALDVIN. *ad §. 1. de patr. potest.* quamvis ANTON HOTOMANN. *c. 25. de veter. rit. nupt. sacra publica a privatis hic curate secernat, & tantum de ultimis sacris,*

facris, quæ pro familiis fiebant, jura antiqua explicet. Alii autem, ut ARNOBIUS hoc institutum Numa tribuant.

- *3. Exinde quoque deducunt juris consulti veteris ævi gnari, prohibitam donationem apud Romanos inter virum & uxorem, maritus enim jam suo jure erat dominus bonorum uxoris, & hæc domina bonorum mariti. Sicuti pariter eidem rationi debetur, quod conjuges sibi furtum proprie dictum facere non possent, sed res tantum AMOVERE dicerentur.
- *4. Loca veterum recitat idem HOTOMANNVS c. 23. ubi Epigramma MARTIALIS: inferior matrona suo fit præse marito, non aliter sunt femina virque pares.
- *5. Ita lex, inquit VALENTIN. FORSTER. *de success. Lib. IIX. cap. 2. n. 27.* mulieres nuptas, quidpæ quæ non habebant aliud, quo se converterent refugium, cogebat solius mariti moribus se attemperare; viros etiam sic habere uxores, ut rem necessariam nullamque divellendam modo. Vnde GELL. *L. XIII. Cap. 6.* Matrem familias appellatam esse, ait, quæ esset in mariti manu mancipioque.
- *6. PLVTARCH. *in præcept. connub.* SIGON. *L. 1. Antiqu. jur. Rom. c. IX.* ARNISEVS *p. 379. de jur. connub.* Ex Epitomatore VALER. MAXIM. exponit quidem: CAJAM de bona lanifica, qua si nova nupta suum circa lanificium diligentiam marito testata fuisset BRISSON. *p. 1040. tom. IIX.* apud GRÆV. mox tamen hæc vocabula amoris fuisse & utrinque honorifica inter recentes conjuges, fatetur.
- *7. Ut lucefcit ex ipsis legibus ff. *l. uxorem de legat. III. l. Titia §. qui Marco de ann. legat.*

§. II.

Et quamvis tria a scriptoribus antiquitatum Romanarum matrimoniorumque genera per CONFARRE-

B 3

TIO-

TIONEM,*¹ COEMTIONEM*² & VSVM*³ commemo-
rentur, quorum prima duo maxime arcta erant, ter-
tium laxius: attamen cogitandum est quod tertium
quoque demum successu temporis accessisse & invalui-
se videatur. Vt proinde nihil sit detrahendum dictis de
matrimonii religione vetusta.

*¹ De hoc PLINIVS *Lib. XVIII. c. 3.* in sacris nihil reli-
giosius confarreationis vinculo erat, novaque nupta
farreum praeferebant. Quo farreo deinde futuri conju-
ges communiter in perpetua communis vitae signum
vescebantur, ut constat ex illis, quae conduxit ROSIN
Antiquitat. Rom. p. 446.

*² Coemtionis formulam ex BOETHIO refert ANTON
HOTOMANN. *cap. 21.* Mutua intercedebat interrogatio,
an paterfamilias & materfamilias sibi invicem esse vel-
lent, cum mutua responsione. Interveniebatur etiam pe-
cunia, unde quaedam mulieres stridulae, querulae queri
solebant, quod magna pecunia durum maritum sibi com-
parassent.

*³ In hac nuptiarum classe, quae mediante uxoris usu anno con-
trahebatur, uxor non transibat in familiam mariti. Potis-
simum, pro remedio id adhibebatur vidui, in gratiam libe-
rorum prioris matrimonii, ne secunda uxor illorum heredi-
tatem imminueret. Cum vero dura esset in hoc matrimo-
nio uxorum conditio, ut vel ex SALVIANO MASSILIEN-
SI *p. 134.* constat, praecavebant illae per usurpationem ante
elapsum annum, ne a maritis usucaperentur, id quod ab-
sentia trium noctuum potissimum efficiebant RITTERSHVS.
ad SALVIAN. p. 17.

§. III.

Matrimonii utriusque antiqui tam per confar-
reationem, quam per coemtionem sequela erat, ut
uxores

uxores maritis, vel ex asse, si matrimonium improle, *1
vel pro dimidio, si liberi inde nati erant, succederent
Æqua profecto ratione iustoque instituto. *2

*1 De hoc asserto non dubitandum propter ea, quæ hic,
congefferunt, BRISSONIVS, HOTOMANNVS, FOR-
STER aliique.

*2 Causæ facile, patent cum ex supra dictis, tum ex inti-
ma conjunctione, quam hæ nuptiæ inter conjuges pro-
ducebant. Quamvis non negandum, quod utraque suc-
cessio admissioque uxoris ad viri hereditatem, ad re-
gna, principatus, institutaque feudalia, commode trans-
ferri nequeat, sed magis ad successiones reliquorum homi-
num quadrat.

§. IV.

In ultima matrimonii specie, ut haud difficile
erat divortium, *1 ita ob laxius vinculum nulla quo-
que noscebatur successio. *2 Vsque dum prætor
sua bonorum possessione aliquatenus succurrere cœ-
pit conjugibus. *3

*1 De origine divortiorum apud Romanos difficilior inspe-
ctio est, quam vulgo creditur, ut ostendit FRANCIS-
CVS HOTOMANN. p. 234. observ. Nam Cicero ipsis
XII. tabularum legibus eam adscribit, cum tamen vicif-
sim DIONISIUS, PLINIUS, GELLIUS aliique gra-
vissimi auctores, apud HVBER. in prælect. tit. de divort.
ipsumque HOTOMANN. c. 1. de jur. matrim. testentur
seculo sexto demum ab V. C. coram censoribus SP.
CARVILIUM, præstito juramento, quod ex præsentī
conjugē liberos suscipere non posset, divertendi licen-
tiam obtinuisse. Minimum itaque praxis divortiorum
non attingit tempus LL. XII. tabularum. Pro gravitate ne-
gotii, ad solvenda matrimonia per confarreationem con-
tracta, adhibebatur disarreatio, novaque coram sacerdote

immolabantur sacrificia vid. *FESTVM b. v.* de aliis modis divortiorum. vid. *RÆVARD. ad L. XII. tab. c. 21.*

* 2 Hoc jam ex ipso fine harum nuptiarum demonstravimus.

* 3. Non quidem omni casu, sed tum demum si matrimonium liberis careat, deficientque cognati.

§. V.

Ex his patet successione quondam inter conjuges apud Romanos usitata ratio, quantumque primis potissimum temporibus amorem ipso opere gratum ab illis erga se invicem exegerint. Neque successionem legitimam tantum hæc jura spectabant, sed mariti quoque uxores suas, vel heredes, vel exheredes in ipsis testamentorum tabulis scribere jubebantur, ne ceteroquin totum negotium, si præteritæ essent, nullum haberetur. * 1.

* 1. Sane in binis matrimoniorum speciebus, prout supra ostensum, jam inter vivos conjuges, quædam condonarii species suberat, sanctissimis firmata pactis. Vnde hereditas non aliter ad uxores, quam ad suos heredes reliquos devolvebatur, illæque cum his æquam sibi partem vindicabant vid. testimonia veterum apud *BRISON. p. 1023. tom. IIX. GRÆVII.* Imo quoties confarreationis religionem, coemptionis strictissimum vinculum apud animum reputo, difficiliorem fuisse exclusionem uxoris, quam liberorum verosimiliter suspicari cogor.

§. VI.

Introducitur, magis ac magis corruptis Romanorum moribus, divertendi licentia, religioneque matrimonii susque deque haberi cæpta, sua sponte evanuit quoque conjugum circa testamenta, quondam observandum, laudabile officium. *

Cum

* Cum enim usque eo increbuisse mos divertendi, ut fami-
narum levitas aetatem suam, ut ex scriptoribus Romanis con-
stat, non amplius fastorum ope, sed per divortiorum nu-
merum metirentur, suspicio, refrigescencia amoris, ingra-
tudo & alia ejusmodi vitia succreverunt.

§. VII.

Conservarunt tamen quidam ad bonum hone-
stumque compositi conjuges, quasdam veteris instituti
reliquias, testamenta reciproca inter se condendo.

§. VIII.

Novimus quidem a variis varie propugnari & su-
stineri, quod Romani usum testamentorum conjugum
reciprocum nec admiserint, *¹ nec facile secundum sua
principia admittere *² potuerint. Attamen dissentien-
tium opinio nobis magis probabilibus rationibus niti
videretur. *³

*¹ Sic ANTON. FABER, in *C. decis. pedem. Lib. VI. tit. V. def.*
18. circ. fin. post varia disputata concludit tandem, quod in-
de fiat, ut in libris juris nullum extet aut exemplum, aut
vestigium hujusmodi testamentorum, quæ sane alia ratione
etiam viderentur nullius esse momenti. Consentiant VI-
GLIUS, VINNIUS *ad Inst. tit. de testam. ordin.* quos ci-
tat & sequitur HVBER *in prælect. ad tit. ff. qui testam. fa-*
cer. poss.

*² Rationem potiore in eo sibi quarunt, quod ejusmodi
testamenta sint captatoria, jam vero ex jure notum esse,
quod conditio captatoria testamentum reddat nullum *vid.*
Faber. d. l. SARMIENT. apud MEV. ad jus Lubec. II. tit. 1.
Art. X. n. 2.

*³ Possemus facile sententiæ nostræ exinde patrocinium con-
ciliare, (1) quod hæc opinio sit communis *vid. Dd. apud*
MEV. del. 2. quod doctrina Romanorum de condi-
tionem

itione captatoria plane non conveniat moribus nostris, supponatque (1) testamentorum recitationem publicam, apud nos plane inauditam (2) mores italorum ad venena captatoria paranda pronissimos, ceu abunde probavit *illustr.* THOMAS. *diff. de condit. captator.* imo (3) si ullum robur inesset rationibus contra conditionem captatoriam, ex iis consequeretur, quod nostra successio conventionalis eodem argumento explodenda sit, quo quondam Romani illam e Latio proscripserunt. Sed placet alio adhuc argumento, pro *Peckio* qui *L. 1. c. 19. de testam. conjug. & passim.* testamenta reciproca tuetur, uti, nempe quod non omnis conditio captatoria apud Romanos fuerit reprobata, ut evidenter *commonstrat illustr.* THOMAS. *d. l.* Nam ea demum conditio captatoria testamentum vitiat, quae insidiarum vitae suspicionem inducit, atqui talis inter conjuges candide & sincere testantes evidenter cessat.

§. IX.

Est nova suboritur quaestio, an conjux reciproce cum conjunge testatus, possit altera parte jam defuncta, testamentum suum immutare. Nos paucis dicimus posse secundum jus summum, non autem secundum aequitatem, nec secundum rationes juris germanici.*

* Difficilem & intricatum casum hic sistit ANTON. FABER. *d. l.* atque ut legenti facile patebit pro ejus solutione tantum non in omnes formas se torquet. Ratio affirmantium palmaria est, quod omne testamentum sit revocabile, adeoque illius conjugis, qui primum fato cessit simplicitati imputandum, sit, quod non alia via aggressus sit, alterius levitati frenum injicere, quam reciproco in omnes horas mutabili testamento. Ita sane ipse, quem suo merito magni facimus CAR. PZOV.

PZOV. *defn.* 12. *Constit.* II. p. III. FABER. d. I. PECK. L. I. c. 43. Ast hæc ratio non ratiocinium, sed increpationem pro imperio sapit. Vnde cum hoc casu, quo conjux conjugis mortui bona ad se jam rapuit, nos potius dicimus subesse rationem juris gentium, ne quis commodum feligat ex alicujus actu, per se aut minimum intentione agentis individuo, rejecto onere aut incommodo. Sane videtur hic subesse species quasi contractus & obligationis manifesta ex æquitate resultantis, quæ suadet, ut si quis approbet voluntatem mortui in sui favorem & commoditatem, ut quoque commoda a sua parte mortuo in testamento promissa veluti, vicissim præstet. Imo paucis: inter viros honestos mutatio testamenti reciproci, post mortem alterutrius testantis regulariter habet speciem doli, vid. omnino. *illustr.* THOMAS. d. 1.

§. X.

In gratiam tamen rixantium præstat cautelis contra revocabilitatem testamentorum uti, & quidem vel iis, quas suppeditat, PECK. c. 43. III. 21. vel in pactum reciprocum moribus citra controversiam irrevocabile, totum negotium resolvere.

§. XI.

Nominatim favor conjugis testantis respectu secundi conjugis aliquatenus in jure nostro restrictus est, ut scilicet huic in testamento non plus relinquat, quam uni ex liberis prioris matrimonii. Quod jus æquum, * 1 nec mihi apud nos cessare videtur, * 2 nisi ubi praxis contrarium receperit.

* 1 Initio observandum hoc jus non continere pœnam propterea dictam secunda vice nubentis, sed tantum affectum illius moderari, ne luxuriose plus amet novum conjugem, quam e priori thoro natos. Nam quod cum thoro saepe

mutetur naturalis parentum inclinatio jamdiu viderunt
 majores nostri unde paramia: Wenn die Henne wieder
 zu dem Hahne kömmt, vergisset sie ihrer Jungen, de qua
 HERT. p. 523, Vol. 1. tom. 111.

2 Nec obitant cap. 3. 4. X. de secund. nupt. Nam (1) ibi pro-
 vocat papa ad Paullum apostolum, qui secundas nuptias
 quidem declaravit pro licitis, attamen legibus bonis, quæ
 e rationibus pollicis temperamentum adjiciunt, non
 contradixit (2) papa vidit, quod cum pœna infamiae non
 possit consistere secundarum nuptiarum honestas, ergo
 hanc sustulit, quod vero nulli plane hic moderamini locus
 sit, affectuique omnia indulgenda sint, id nec circa nu-
 ptias secundas papa vidit, nec videre potuit (3) patet ex
 c. 67. X. de appell. quod papa circa secundas nuptias omni-
 bus legibus pœnalibus derogare noluerit vid. omnino
 GONZALEZ ad cit. cap. ibique alleg. Ut taceam (4)
 quod inter jus civile & canonicum non sit facile admit-
 tenda per interpretationem extensivam discrepantia,
 ita decernente ipso papa in princ. X. tit. de nov. oper. nunc.
 Interim in Saxonia & vicina Marchia totus titulus h. de
 sec. Nupt. teste BRVNNEMANN. in not. ad l. f. C. d. r. usq.
 non servatur.

CAP. V.

DE JURE GERMANICO IN HOC ARGUMENTO.

§. I.

EAdem quæ Romanorum priscis temporibus, majo-
 rum quoque nostrorum fuit circa jus matrimonii
 philosophia. Scilicet quod totum hoc negotium consistere

re debeat in societate maris & fæminæ perfecte sibi bene cupientium & ad unum scopum communis felicitatis agentium.*

* Testis est hujus rei TACITVS de M. G. p. 28. apud SCHARDIVM ubi laborum, periculorum, plane præriorum omnisque fati communionem, inter conjuges apud Germanos commemorat. Adoptasse quoque Germanos ipsum coemptionis ritum circa nuptias suas quondam e Fredegario, Marculsi que formulis comprobatum dedit LINDEBROG. ad tit. 48. L. Salic. nec incognitum fuit institutum nominatim Wisigothis vid. L. III. tit. 4. c. 2. 7. Wisigoth.

§. II.

Communi utriusque conjugis consilio res pleræque alicujus momenti gerebantur, præcipue alienationes bonorum & translationes. Non pervetustis tantum temporibus, sed & illo ævo quod medium dicimus.*

* Vid. rem in compendio exhibitam in dissert. HENNII de jur. agricult. p. 56. in not. ipsi Imperii proceres, & nobiles non aliter versati sunt in alienationibus confer diploma comitis Afcaniæ p. 435. apud KETNER. & aliud JORDANI de NEVDORP pincernæ p. 437. *ibid.* Nunc consensus uxoris generatim fiebat mentio, nunc ipsa charta, utriusque conjugis nomine conscribebantur.

§. III.

Plane cæsares & imperatores blandissima adhibebant pro uxore compellenda vocabula: CONTECTALIS, CONTHORALIS, *₁ REGNI ET THORI SOCIÆ, *₂ CONSORTIS IMPERII, *₃ CONSORTIS REGNI ET THORI, *₄ & si quæ alia suavissimus conjugalior amor subministrabat.

*₁ Diploma recitat BYCHEL ad HEDAM p. 123.

C 3

*₂ Te-

*₂ Testis est charta Henrici IV. p. 137. *ibid.*

*₃ Ita Wido appellat suam Ageltrudem z. II. p. 191. *Ital. sacr.* apud VGHELL.

*₄ Probat hoc diploma Henrici III. p. 365. apud HVND. in *metropol.*
§. IV.

Neque vero quoad privatos ratio instituti eminus quærenda conservavit nobis eandem SPECVLATOR patrius SAXO, quod scilicet bona communia crederentur. *₁ In regno autem & principatibus communis suo modo esset administratio. *₂

*₁ In disert. L. I. Art. 31. Mann und Weib haben kein getheilet Gut.

*₂ Præcipue cura cameræ ad reginas, sub Francis pertinebat. Ita enim HINCMARVS *epist. VII. c. 22. de honestate vero palatii, seu specialiter ornamento regali, nec non de donis annuis militum, ad REGINAM præcipue & sub ipsa ad CAMERARIVM pertinebat* Et: Probat quoque communem administrationem jam adducta §. 2. *ibique in not. add. diploma Ottonis I. N. XCVII. sub Otier apud LVNIG. in Spicileg. Unde formula quoque, contestalem ad thorum & imperium associare & sublimare cit. dipl. Item alia formula; interveniunturque conjugis nostræ.*

§. V.

Merebantur uxores istius ævi sua solertia inde iustitate ut, non tantum ab Imperatoribus amplissima dote *₁ ornarentur, sed ut quoque in specie quoad successionem suæ collaborationis præmium perciperent. *₂

*₁ Vid. idem diploma apud LVNIG & aliud Henrici III. p. 269. *ibid.* ubi ad hanc imperialem dotem nominatim abbatia Sti Maximini in suburbio Trevirensi sita refertur.

*₂ Verba capituli IX. Lib. IV. p. 892. apud LINDEBROGIVM ita fluunt: *Volumus ut uxores defunctorum post obitum maritorum, tertiam partem collaborationis, quam simul*

In beneficio contlaboraverunt, accipiant & de his rebus, quas is, qui illud beneficium habuit, aliunde adduxit, vel comparavit, vel ei ab amicis suis collatum est, has volumus tam ad orphanos defunctorum, quam ad uxores eorum pertinere.

§. VI.

Servat hoc institutum successionis, ut alias priscos laudabiles mores plures, hodiernum hinc inde inclyta inferior Saxonia.*

* Vnde proverbium: Langer Leib länger Gut. Item das letzte thut die Haufschür zu.

§. VII.

Quod spectat successionem testamentariam, ea quidem inter conjuges in Germania non fuit adeo usitata, interim pactis sæpius hereditas conjugi a conjuge addicebatur.*

* Formula nubentium antiqua est: Die Ererbens-Fälle an belangend, so segen beyde verlobte Personen Huth bey Schleyer, und Schleyer bey Huth alles treulich und sonder Gefährde vid. de hac formula disert. WERNERI Marpurgi A. 1714. habitam. Sensus est ut liberis deficientibus conjux conjugis defunctæ bona ex asse consequatur.

§. VIII.

Ceterum hos mores, Germaniam hinc inde mi-grasse,* non imus inficias, laudi eorum tamen exinde nihil decedit: verum pergamus ad jura patriæ nostræ civitatis Gorlicensis.

* An uxorum, an maritorum, an utriusque sextus vitio, an quod utrique tolerabilius, TEMPORVM, ut in odiosis lo-quimur infelicitati tribuendum sit, aliū dispiciant.

CAP.

CAP. VI.

DE

JVRE STATVTARIO GORLICENSI.

§. I.

In his Statutis, statim in Articulo 27. quo de testamen-
tis agitur, convenientiam nostri Cap. II. invenimus,
& ut verba ipsa apponam, hæc ita fluunt: *Erstlich mag ein
jeder ohne sondere Solennität und Herrlichkeit des Rech-
tens 2c. sein Testament und letzten Willen vor einem
Schöppen oder Rathe-Manne und Notario ordnen und
sehen/jedoch dergestalt/das er sein Gemüthe und Beschluß
mit klaren und verständigen Worten selbst anzeige.* Hoc
ergo de testamentis nuncupativis.

§. II.

Nunc etiam videbimus quid juris sit in testamen-
tis scriptis clausisque de quibus Artic. 38. *solches soll er
mit eigener Hand schreiben/ oder einen andern mit klaren
deutlichen Worten schreiben lassen/und dasselbe mit seinen
eigenen oder eines andern Pertschaft verschleffen und vor
einen edlen Rath bringen;* quoniam vero imbecillitas
corporis interdum impedimento existit, ne testator ipse
curiam intrare possit, & judici in persona testamentum
tradere, anno 1619. a Magistratu conclusum est, ut ad
instantiam testatoris e collegio Magistratus Scabinus,
cum Notario ad eum delegetur, cui ultimum elogium
condens insinuet testamentum, deinde a delegatis ipsi
magistratui in confessu offerendum.

§. III.

Imo in favorem testamentorum adhuc benignio-
rem sententiam edidit, ut si quis præter spem morbo
affice-

afficerentur, & se ad diem fastum sive juridicum non victurum crederet, liceret illi, a Consule regente, petere ut duos Senatores, cum Notario delegaret, ad testamentum suum accipiendum velutique solemnifandum, cui perito & statim deferretur.

§. IV.

Hæc de condendis testamentis, quo satis perspicitur, hujus loci statuta omnino favere testamentis, ultimoque officio, huic illive, tempore mortis, præstando imo & passim viam munire atque media suggerere ultimum elogium rite valideque condendi.

§. V.

Articulo 42. Legitima conjugum confirmatur, cujus verba initialia ita decurrunt: Nachdem es auch billig/ daß Ehe-Lente einander/ wegen ihrer ehelichen Treu und Pflicht bedencken sollen &c. & porro ordnet ein Mann ein Testament und hat Kinder/ so soll er wenigsten der Frau Kindes-Theil * 1 vermachen/ und über das noch eine mäßige Prærogativam, nach Gelegenheit seines Vermögens und ihres Einbringens. Läßt er aber keine Kinder und hat Eltern * 2 und Geschwister/ mag er sein Weib bis in den 4ten 3ten oder halben Theil seiner Güter zur Erbin instituiren. Desgleichen ist das Weib schuldig ihrem Manne den halben oder wenigstens den 3ten Theil ihrer Güter zu verlassens/ ohne Unterscheid/ es seynd Kinder/ oder andere Erben vorhanden oder nicht.

* 1 Recte atque secundum indolem conjunctissimæ societatis marito hoc injungitur. Agnovit æquitatem Lutherus quem supra laudavimus. Hic enim postquam prædium suum adliberendum fruendumque uxori destinaverat addit: ich will, sie müsse nicht den Kindern, sondern die Kinder müssen ihr in die Hände sehen.

D

* 2 Ad-

*2. Adscendentium successio varia fuit apud Romanos, nunc ex asse, nunc plane nulla, nunc in partem cum fratribus. Statuta nostra acquisitive illis adjunxerunt conjugem plane in successione testamentaria.

§. VI.

Sed videamus quoque modum successions conjugalibus ab intestato. Enim vero hoc casu aut nulli adsunt liberi, aut adsunt, de primo agit Articul. 44. stirbet der Mann vor dem Weibe mit welcher er in stehender Ehe keine Kinder gezeuget / so soll alsdann nach völliger Bezahlung der Schulden / seine hinterlassene Wittin / die ganze vollkommene Grade, an Kleidung / Elenodien und allen andern so vermöge der Stadt Willkühr zur Grade gehöret (de quo vid. §. II.) zuvor aus / frey und ledig empfangen / und überdis alles / soll sie in des Mannes Verlassenschaft / und allen seinen Gütern / liegenden und fahrenden / wie es Namen haben mag den halben Theil hinwegnehmen / den übrigen halben Theil aber des Mannes Eltern / Geschwistern oder andern Freunden zukommen lassen. Stirbet aber das Weib vor dem Manne gleichfalls ohne Leibes Erben / so behält der Mann gleicher Gestalt / alle seines Weibes Kleider / Elenodien / und was sonst Gerade ist. Item alle fahrende Habe / woran die ist / außserhalb der Baarschaft / desgleichen was nach Ordnung der Rechte zum Hergeräthe und Hand Werck des Mannes gehöret / sein eingebracht ererbet und erworben Gut / aber in des verstorbenen Weibes zugebrachten Gütern / soll der Mann den halben Theil nehmen / und den nächsten Freunden den andern halben Theil folgen lassen.

§. VII.

Hæc omnia Jura adjudicant, sine collatione bonorum

rum facta, quæ & in praxi obtinent, uti casus, 1605 extitit, ubi vidua Francisci Vmmani præter illata, geradam & dimidium hæreditatis defuncti mariti accepit, eodem modo 1644. Viduæ Hoffmanni Gerada, & dimidia pars bonorum defuncti præter illata, adjudicata sunt.

§. VIII.

De secundo casu quando liberi adsunt, Art. 45. dicit, stirbet der Mann / und hat mit seinem Weibe Kinder gezeuget / und vielleicht sie zu beyden / oder eines auch Kinder zuvor gehabt / so noch am Leben / so soll es zu des Weibes Willführ stehen / sich ihres eingebrachten Gutes zusamt der halben Gerade und ihren Weiblichen Schmuck zu halten / oder mag zu Kindes Theil greiffen / der ihr auch zusamt der halben Gerade gefolget werden soll.

Dargegen soll nach dem Tode des Weibes der Mann in ihren eigenen Gute den dritten Theil samt der halben Gerade bekommen / und die andern zwey Theile ihren Kindern folgen lassen.

§. IX.

Propter obscuritatem hujus articuli, interpretationem Juris Consult. Lipsiens. e responsio Anno 1630. concepto adjiciam: Dirweil ihr mit euren abgelebten Manne keine Kinder erzeuget / und aber angezogenes Statuti Buchstaben / vom Fall wenn ein Mann verstorbet und mit seinem Weibe Kinder gezeuget handelt. so seyd auch ihr / an dem / was euch vermöge gemetner Sächsischen Rechte aus eures Mannes Verlassenschaft gebühret / euch begnügen zu lassen schuldig und also Kindes theil zu fordern nicht befugt; Annon vero favorabilior sententia speranda fuisset, ex Art. 44. (in §. 6. cit.) non perquiram.

§. X.

Durior * mihi videtur hæc decisio ni aliquatenus

conjux præstitorum officiorum memor testamento temperet eandem. Nam finge casum sit viduus, qui ex priori matrimonio liberos habet, hic ducit virginem ætatis mediocris, diebus vero nuptialibus peractis, a morbo affigitur maritus, quo aliquot per annos laborat deinde mortis fit præda, tali casu uxor, quæ per aliquot annos marito morboſo adſtitit, ac præſtanda præſtitit, præter illata nihil, niſi dimidium geradæ, petere poteſt, ſi ergo plurima ad geradam pertinentia deſunt, fere nihil habet pro ſolatio.

* Pervidit hoc ipſe Imperator Rudolphus ſecundus cujus chartam infra recitabo.

§. XI.

Ad Geradam jure ſtatutario Artic. 54. pertinent, alle Weibliche Kleider/ Röcke/ Mantel/ Schauben/ Heinde/ Rittlichen/ Badehüllen/ Hals-Koller/ Schleyer/ Hauben/ Bärtelein/ Flecklein/ Stirn-Tücher/ Schürh-Tücher/ Beutel/ Wetschen und alle Kleider/ damit ſich Frauen und Jungfrauen zur Nothdurfft pflegen zu kleiden.

Item alle geſchnittene Leinwand ohne Gefährde/ Flachs/ Garn/ Werck/ Spillen/ Nocken/ Weiſſe/ eine Elle/ ein Spiegel/ eine Scherelein/ ſechs Bette/ drey Pfühle/ drey Kuffen überzogen/ ſechs Betttücher/ zwo Wochen Ley-Lachen/ eine ſeidene Decke/ eine Decke von Garne/ ein Teypicht/ ein Banck-Blatt/ ein Vorhang/ ein Umhang/ ſechs Tiſch-Tücher/ ſechs Hand-Tücher/ eine Brau-Pfanne/ ein Kaſten/ eine Laden/ ein Waſch-Keſſel.

Ferner alles gewürchte und gearbeitete Silber u. Gold/ damit ſich Frauen u. Jungfrauen zu zieren pflegen/ (woraunter auch nach eines edlen Rathes Decifion ſo 1598. gegeben worden/ eine güldene Kette und Armband gehört)

es sey an Gürteln/Hestlein/Ringen/(die Frau-Ringe aus-
geschloffe) Pater noster, Haar-Band/darzu alle aufgesch-
tete Perlen/an Cronen/Bändlein/Geflitter ic. und an al-
len Schmuck der den Weibern und Jungfrauen zu tragen
zugelassen ist/ was aber aus diesen Stücken nicht dar ist/
darff man auch nicht geben.

§. XII.

Erunt hæc, quæ Jus Municipale Gorlicense circa
officia conjugum in condendis testamentis observari
vult, liquet vero in his citatis Articulis nondum plenarie
satisfieri principiis Capituli II. quia de causa adhuc privi-
legium a Rudolpho secundo concessum apponam, quod
conjugibus libertatem dedit, superstitem, absentibus li-
beris heredem omnium bonorum conscribere, conscri-
ptum est Præge 1579. & gratitudinem etiam fundamento
habere hæc verba indicant: Damit ihm aber (dem Man-
ne) gar nicht verboten und verhrenckt sey/ seinem getreu-
en frommen Weibe um ihres frommen Verhältnisses
wissen non extantibus liberis auch ein mehrs als den hal-
ben/ dritten oder vierten Theil/ ja sein ganz Gut zu ge-
ben ic. interpretiren erkennen und declariren bemeldten
Articul der Willkühr von Testamenten zwischen Ehe-
Leuten/ aus Römischer Kayserlichen Macht solcher maf-
sen/ dass nemlich ein Mann seinem Weibe/ und das Weib
ihrem Manne/ im Fall weder Kinder noch Eltern vorhan-
den/ mehr denn dem vierten/dritten oder halben Theil/ und
da es ihr Wille und Meinung auch ein Theil dem andern
sein ganz Gut geben und restiren möge/ und das die Ge-
schwister darein nicht zu sprechen oder zu reden Macht ha-
ben sollen noch mögen.

§. XIII.

§. XIII.

De observantia hujus privilegii in Praxi testatur definitiva Magistratus sententia 1602. ad instantiam viduæ Friderici Feuerbachii & fratris ejus data: Daß es Klägers Einwendens ungeacht bey höchstgedachter Ihro Kayserlichen Majestät Erklärung der Willkühr billig verbleibe/ und des Klagenden Geschwisters quærela de competente legitima nicht statt finde/ also beklagte Wittib bey dem Testament billig gelassen würde.

§. XIV.

Statutis Gorlicensibus non in vulgus editis, hos Articulos ex illis excerpere & Dissertationi inserere proposito meo necessarium judicavi; cuilibet nunc, si scire desiderat, an assertum, § 1. Prolegom. insertum, verum an falsum sit, conciliationem, Capite IV. & hoc V. recentiorum Jurium, cum principiis Cap. I. & II. positis instituire relinquo, si vero, Jura maritis quam fœminis, præprimis in materia hereditatis, proniora esse, observabit, ei Dicterium Oweni commendo:

Juris Prudentes, prudentes jure vocantur,
Tam bene cum studeant, provideantque sibi.

X2424248

V078

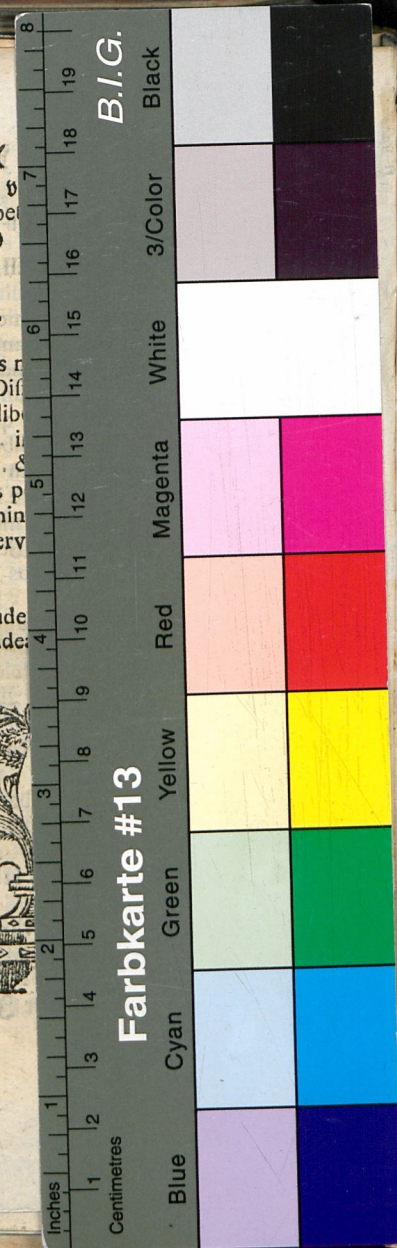
ULB Halle

3

006 771 149

07

1719,50
21

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE
**AEQVITATE
SVCCSSIONIS
CONJVGVM**

QVAM
PRAESIDE
JO. PAVLLO KRESSIO

J. V. D. ET P. P. ORDINIS SVI JAM DECANO
PRO CAPESSENDIS IN VTROQVE JVRE
SVMMIS HONORIBVS
PVBLICE ERVDITORVM EXAMINI
SISTIT

JO. GVILIELM GEHLER
GORLICENS. LVSAT.
IN JVLEO MAJORI ACADEMIAE JVLIAE
A. MDCCXIX. DIE SEPT. XXX.

HELMSTADII
TYPIS BVCHHOLTZIANIS.
RECVS. MDCCXXXV.

